

prawa, zalecającego odprawienie jednej tylko Mszy św. na dzień⁶⁸. W konstytucji *Declarasti Nobis* oświadcza dalej papież Benedykt XIV, że biskup ma prawo, każdego kapłana, który by w takiej koniecznej potrzebie nie chciał dopomóc proboszczowi, zmusić do odprawienia Mszy św. i powołuje się na uchwałę soboru Trydenckiego⁶⁹.

Oprócz powyższych koniecznych potrzeb, o jakich mówiliśmy wyżej, kapłan nie mógł odprawiać dwóch Mszy św. jednego dnia, chyba tylko na mocy specjalnego upoważnienia Stolicy Apostolskiej. Taki przywilej otrzymali np. od papieża Benedykta XIV⁷⁰ kapłani w Hiszpanii i Portugalii, dnia 21 sierpnia 1748 roku, na Dzień Zaduszny, na podstawie którego każdy z nich w tym dniu mógł trzy Msze św. odprawić.

(Dokończenie nastąpi)

Kraków—Częstochowa

Ks. TADEUSZ SZWAGRZYK

Ks. Wacław Świerzawski, Kraków

TEOLOGIA LITURGII

(Uwagi w związku z książką o. Cypriana Vagaggini, OSB)¹

1. Ruch odnowy liturgicznej a teologia liturgii.

Najczęściej jest tak, że kto inny sieje, a kto inny zbiera plon. Opat z Solesmes, Prosper Guéranger (1805—1875) nie wiedział jak będzie wyglądało żniwo z jego siewy. A fakty wyglądają następująco.

Najpierw on sam dotarł do liturgii, którą gruntownie poznał i ukochał, a następnie z największą pasją i żarliwą miłością został jej sprzymierzeńcem i niez mordowanym apostołem. To co rozpoczął — było czymś epokowym. Historia nazwała ten fakt skromnie „ruchem”, „odnową” liturgiczną. Faktycznie był to prąd przekraczający ramy wszelkich nazw i określeń — ruch liturgiczny bowiem zaczął powoli przemieniać się w życie liturgiczne, które ukazując systematycznie swoje oblicze — dowiodło, że jest nie czym innym, tylko życiem wewnętrznym Kościoła.

Jeszcze bardziej aniżeli opat Guéranger, zaważył na losach odnowy liturgicznej Dom Lambert Beauduin, OSB (1873—1960) mnich z opactwa Mont Cesar w Belgii. Inspiracje św. Piusa X znalazły w nim człowieka opatrnościowego, przygotowanego i odważnego do podjęcia ich realizacji. Człowiek ten, jak rzadko kto, posiadał wszystkie przymioty wymagane do skierowania ruchu liturgicznego na właściwe tory. Kapłan o wielkim doświadczeniu i gorliwości, posiadający sam prawdziwą i głęboką pobożność, jak również zaangażowany w apostołstwo parafialne,

⁶⁸ *De synodo dioeclesana*, 6, 8, 3.

⁶⁹ Const. *Declarasti Nobis*, § Minus quoque. Sessio XXIII, c. 14 de reform.

⁷⁰ Const. *Quod expensis*. Por. Gasparri, *Fontes*, II, n. 391.

¹ Vagaggini OSB, *Il senso teologico della Liturgia*, ed. Paoline 1957. Tł. niemieckie — *Theologie der Liturgie, ins deutsche uebertragen und bearbeitet von A. Berz*, Benziger Verlag, Einsiedeln 1959, XII—461, 21, 14 cm.

dostrzegł wyraźnie, że centralnym nerwem ruchu liturgicznego jest przekazywanie Dobrej Nowiny i jej adaptacja w sposób najbardziej uchwytnej.

O. L. Beauduin dał się poznać na kongresie katolickim w Malines w 1909 roku. Odtąd rozpoczyna się nowy etap w całym ruchu liturgicznym. Postulaty mnicha z Mont César orientowały odnowę liturgiczną w kierunku wymiaru pastoralnego. Jako dawny kapłan diecezjalny, o. Lambert doskonale zdawał sobie sprawę, że nie tylko monastery odcięte od świata, ale żywe centra parafialne muszą żyć liturgią. A jeśli parafie — to najpierw kapłani.

O co więc chodziło? Chodziło o to by ukazać piękno tradycyjnego kultu, ułatwić jego zrozumienie, zaangażować weń wiernych w sposób jak najdoskonalszy — przyprowadzić do źródła duchowości najbardziej intensywnej i najbardziej skutecznej. Plan został wypełniony z nadwyżką. Bo równocześnie wysiłki o. L. Beauduin zbiegły się ze wzmoczoną działalnością liturgiczną rozszerzającą się poza granicami Belgii.

W Austrii szkoła z Klosterneuburg podejmując niemieckie tradycje liturgiczne z Maria Laach, transponowane przez Gaurdiniego w nieco elitarny ruch (*Liturgische Jugendbewegung*) kieruje się ku *Volksliturgisches Apostolat*. W tym celu wydaje nie tylko obszerne monografie o. Piusa Parscha, ale podejmuje wydawanie czasopisma *Bibel und Liturgie* utrzymanego w duchu o. L. Beauduin, kierując poszukiwania w dziedzinę Pisma św. Powstająca w ten sposób i zacieśniająca się coraz bardziej relacja między Objawieniem a liturgią, czy ściślej pomiędzy Słowem Bożym a społecznym kultem Kościoła otwierała znowu nowe perspektywy, ale i też nowe zapotrzebowania.

W tym samym czasie we Francji widać olbrzymie wysiłki zdążające ku symbiozie ruchu liturgicznego z odnową duszpasterstwa parafialnego. Francuski ruch odnowy liturgicznej zwłaszcza w osobie niektórych pionierów² chciał rozszerzyć się poza granice parafii sięgając pogańskich mas. Przekroczył on tradycyjny schemat i stworzył tzw. misyjną liturgię katechumenów³, która z konieczności jest „liturgią in fieri”, liturgią przyszłości, szokującą i zaskakującą nieraz swoimi nieumiarkowanymi postulatami. Francuski ruch nie jest jednak ruchem odosobnionym, i to ruchem „od dołu”. Sprzymierzeńcami jego są dziś dwaj kardynałowie włoscy Montini i Lercaro⁴.

2. Jaki jest stan wiedzy liturgicznej w dobie obecnej?

Trudno będzie z tym pytaniem rozprawić się pokrótce i to w sposób wyczerpujący. Duże zasługi w tej dziedzinie położyło przede wszystkim opactwo Maria Laach⁵. Równocześnie powstawały owoce żmudnych prac zespołowych w formie encyklopedycznych publikacji⁶ czy zbiorów⁷. Ale

² L. Bouyer, *La vie de la Liturgie*, Cerf 1960, 91 nn.

³ Michaunneau, *Paroisse, communauté missionnaire*, Cerf 1945, cf. *Paroisse et Mission* (osobne zeszyty: *Mision et Sociologie*) — czasopismo wspólnoty paryskiej parafii Saint-Severin.

⁴ *Le renouveau liturgique*, *Paroisse et Mission* 12/13 (1960) 50—51.

⁵ W Maria Laach wychodzą: *Archiv für Liturgiewissenschaft, Jahrbuch für Liturgiewissenschaft, Liturgie und Moenschtum*; — W Mont César — *Les Questions liturgiques et paroissiales*; W Saint-Andre *Paroisse et Liturgie*; Centre Paroissiale Liturgique (CPL) wydają *La Maison Dieu*; Instytut trewirski *Liturgisches Jahrbuch*; Beuron — *Benediktiner Monatschrift*.

⁶ Cabrol-Leclercq, *Dictionnaire d'Archeologie Chretienne et de Liturgie*, Dalmals I., *Initiation a la Liturgie*, DDB 1958.

⁷ *Cours et Conferences des semaines liturgiques du Mont Cesar*, Lou-Ruch Biblijny i Liturgiczny — II

w tym szkicu chodzi mi o coś innego, chcę mówić przede wszystkim o podręcznikach liturgii.

Podręcznikowe ujęcia liturgii, określane były dotychczas mianem „liturgiki”, i były najczęściej zbiorem rubryk, przepisów i ceremonii, pogłębionymi o pewne materiały historyczne, lub też bez nich, a ponadto opatrzone pewnymi objaśnieniami autora w oparciu o obowiązujące prawo liturgiczne. Można powiedzieć śmiało, że takie ujęcie liturgii było częścią dyscypliny prawa kanonicznego. Od niewielu lat (może trzydziestu) daje się zauważyć, pod wpływem integralnego ruchu odnowy liturgicznej, jak też pod wpływem rozbudowanej w ostatnich czasach eklezjologii, orientację o tendencji syntetyzującej — usiłującej zespolic w jedno cały dorobek Kościoła. Przede wszystkim zaś zaczęto kłaść dużą uwagę na aspekty ascetyczno-mistyczne i pastoralne.

Typowym przykładem takich podręczników to gruntowne dzieło L. Eisenhofera, *Handbuch der katholischen Liturgie*⁸ i czterotomowa *Storia Liturgica* M. Righettiego⁹. Ale te dwa dzieła mają jeszcze poważne braki. Są właściwie na przecięciu ujęć „tradycyjnych” i współczesnych. Zbyt mało jeszcze zajmują się teologią liturgii i teologią życia wewnętrznego i relacjami liturgii z duszpasterstwem.

Wydawane w tym czasie w odrębnych tomikach opracowania o. O. Casela OSB, a drukowane uprzednio w periodykach z Maria Laach, należą bodaj do najzarliwszych prób dotarcia do nagłębszych pokładów chrześcijańskiego misterium¹⁰. Ale to wszystko — to tylko okruczy. W tym czasie zaczynają się też ukazywać studia J. A. Jungmanna SJ, który po małym, ale ważkim tomiku *Die liturgische Feier*¹¹ zajął się szczególnie Mszą św. uwieńczając swe studia dwutomowym dziełem *Missarum Solemnia*¹² i wydanym niedawno podręcznikiem *Das Gottesdienst der Kirche*, Tyrolia 1956.

Prawie równocześnie z Jungmannem wydają swe prace J. Danielou SJ¹³, H. Dalmais OP¹⁴, i L. Bouyer¹⁵. Powyższe opracowania, mocno związane z wydanymi w międzyczasie encyklikami papieskimi — *Mystici Corporis* oraz jeszcze bardziej *Mediator Dei et hominum*.

Właśnie od tych dwóch dokumentów zaczyna się coraz wyraźniej mówić o teologii liturgii. Zaczyna się coraz częściej dawać próby integralnej definicji liturgii, zaczyna się formułować zakres przedmiotu i co

vain; *Lex Orandi*; *Sources chretienne*, Cerf Paris; *Liturgiegeschichtlichen Forschungen*, Maria-Laach; *Quellen und Forschungen*, ibid.; *Monografie Liturgische*, Subiaco; *Monumenta Liturgica Ecclesiae Antiquae*, Cabrol-Leclercq, Letouzey; *Studi et Testi*, Vaticano, Roma; *Texten und Arbeiten*, Beuron.

⁸ L. Eisenhofer, *Handbuch der katholischen Liturgik*, Freiburg 1932/33, 1941, 2 t.

⁹ M. Righetti, *Storia Liturgica*, Milano 1945—1953, 4 t.

¹⁰ O. Casel OSB, *Des Christliche Festmysterium*, Paderborn 1941 — *Das Christliche Kultmysterium*, Pustet 1935, — *Die Liturgie als Mysterienfeier*, Freiburg 1923, — *Glaube, Gnosis, Mysterium*, Muenster 1941.

¹¹ J. A. Jungmann SJ, *Die liturgische Feier, Grundsatzliches und Geschichtliches ueber Formgesetze der Liturgie*, Pustet 1939.

¹² J. A. Jungmann SJ, *Missarum Solemnia*, Herder 1948, 1958.

¹³ J. Danielou SJ, *Sacramentum futuri*, Paris 1940, — *Bible et Liturgie, La theologie biblique des sacrements des fetes d'apres les Peres de l'Eglise*, Cerf 1951, 1958.

¹⁴ J. H. Dalmais OP, *Initiation a la Liturgie*, DDB 1958.

¹⁵ L. Bouyer, *La vie de la Liturgie*, Cerf 1954, — *Le mystere pascal*, Cerf 1956.

najbardziej charakterystyczne — liturgia pod tchnieniem tych nowych wytycznych zaczyna zdobywać rangę przedmiotu pierwszorzędnej wagi, synchronizującego w jakiś nowy sposób w organiczną całość doktrynę Kościoła. I właśnie w tym kierunku idzie pierwsza na większą skalę próba o. Cypriana Vagaggini OSB, *Il senso teologico della Liturgia*, którą z kolei zajmujemy się w sposób bardziej szczegółowy.

3. Teologia liturgii w ujęciu C. Vagaggini OSB.

Kto zetknął się z dziełem o. C. Vagaggini¹⁶ przyzna z pewnością, że jego pojawienie się jest w dziedzinie liturgii wydarzeniem. Zaświadcza ono bowiem, że liturgia przekracza kategorie wruszającego ceremonializmu i legalistycznej rubrycystyki i jest dynamiką żywej wody tryskającej na żywot wieczny (Jn 4. 14) — dynamiką, której motorem jest Chrystus.

Posłowie Autora może być dla nas myślą przewodnią referowania tego pożytecznego podręcznika. Właśnie w nim precyzuje Autor cel, jaki mu przyswiecał w jego pisaniu. A więc przede wszystkim chodziło mu o wydobycie i o uwydatnienie teologicznego aspektu liturgii, którym jest *Mysterium Christi*, czyli realizacja planu Bożego przez Chrystusa. W Chrystusie kontynuującym historię zbawienia — stojącym in medio — między Trójcą Przenajświętszą a ludźmi, dopełniło się zbawienie. Dopełniło się historycznie raz i dopełnia się dalej nieustannie w liturgii.

Dlatego liturgia w czasie między Zesłaniem Ducha św. a paruzją jest żywym uobecnieniem ukrytego za zasłoną symboliki stale żywego i nieustannie działającego *Mysterium Christi*, jest najściślejzym spotkaniem między Bogiem i ludzkością, która jest jego korelatem od końcowego etapu męki Krzyżowej, z której zrodziło się Ciało Mistyczne, stając się zarazem początkiem nowego etapu trwającego donec veniat¹⁷.

Pierwsza¹⁸ — z pięciu — część podręcznika rozpracowująca pojęcie liturgii, stara się właśnie dać nie tylko jej definicję, ale jakoś bardzo mocno uwydatnić owo organiczne powiązanie tajemnicy przedstawiczej w symbolu z jego obiektywnym zapleczem — Objawieniem i historią zbawienia. W tym celu gruntownie rozwija z jednej strony fenomenologię symbolu liturgicznego, zaś z drugiej strony biblijne podstawy historii zbawienia.

Ponadto dając szerszą interpretację definicji liturgii, autor rozważa jej dwa istotne elementy — pojęcie uświęcenia (ex Deo), i pojęcie kultu (ex hominibus). Bazą kultu jest *virtus religionis*, analizowana według zasad teologii tomistycznej.

Punktem centralnym i niejako streszczeniem całej liturgii, jej punktem szczytowym jest Ofiara Mszy św. wraz z tajemnicą Eucharystii. Ona jest *memoria passionis* i w niej aktualizuje się Odkupienie Krzyżowe wraz z całym misterium paschalnym. Msza św. nie jest tylko modlitwą, ale

¹⁶ O. Cyprian Vagaggini OSB, ur. w 1909 r. jest mnichem opactwa św. Andrzeja w Bruges w Belgii. Studiuje w San Anselmo w Rzymie i uzyskał doktoraty z filozofii i teologii. Sprawuje najpierw obowiązki wicerektora w greckim Kolegium w Rzymie, zajmując się równocześnie grecką teologią i liturgią. Po śmierci swego mistrza o. A. Stoltza OSB, zostaje powołany na katedrę teologii dogmatycznej w benedyktyńskim Uniwersytecie San Anselmo na Awentynie.

¹⁷ Vagaggini, dz. c. 451.

¹⁸ Podręcznik ma następujące części: 1. Pojęcie liturgii, 2. Liturgia i podstawowe prawa ekonomii zbawienia, 3. Liturgia i Biblia, 4. Liturgia, wiara i teologia, 5. Liturgia i życie.

jest też *actio mystica et efficax* — mająca swoją figurę w symbolizmie Starego Test., jest źródłem organizmu sakramentalnego grawitującego dookoła eucharystii.

W drugiej części Autor stara się podać teologiczne wyjaśnienie związku liturgii z Misterium Christi. Punktem wyjścia jest dla niego Chrystologiczno-trynitarna struktura liturgii. Jest przeto liturgia drogą Ojca w Synu przez Ducha św. do człowieka i odwrotnie, od człowieka w Chrystusie przez Ducha św. ku Ojcu.

Ten rytm jest ściśle związany z liturgią Chrystusa — jedyne go Kapłana i Liturga, tak dalece, że właściwie istnieje absolutnie mówiąc, tylko jedna liturgia — Liturgia Chrystusa. I to jest właśnie główną treścią tego *mysterium* zakrytego od wieków (Ef. 3. 10) a zarazem źródłem życia liturgii Kościoła. I to stanowi jedno. W oparciu o encyklikę *Mediator Dei et hominum*, Autor wykazuje, że akty liturgiczne są aktami Chrystusa. Przez sakramenta i ich realizm Chrystus nadal kontynuuje swoje dzieło zbawcze w Kościele.

Korelatem a zarazem współtwórcą *in mysterio* jest nie tylko indywidualny człowiek, ale społeczność — *tota redempta Civitas*, lud Boży. Te myśli miały już w teologii liturgii swoich prekursorów. Byli nimi ks. J. Piński i H. Urs von Balthasar¹⁹.

Powyższe zagadnienia łączą się ściśle z zagadnieniami poruszonymi w części trzeciej. Ruch odnowy liturgicznej łączył się zawsze z koniecznością pogłębionego spojrzenia na Biblię²⁰.

Biblia zawiera cały przebieg historii zbawienia, wszystkie etapy misterii Christi (*in Veteri Testamento Novum latet et in Novo Vetus patet*). W świecie liturgii, ona ożywia się, aktualizuje, wchodzi w owo wieczyste *hodie* trwające w niezmiennym kształcie jednego dzieła Chrystusa. Liturgiczne czytanie Pisma jest również kościelną katechezą biblijną. W niej pryncypalną rolę odgrywają psalmy, które mają wyraźną orientację Chrystocentryczną i pomagają wybitnie do odczytania treści jego posłannictwa.

Następne relacje wobec wiary i teologii stanowiące przedmiot części czwartej opierają się też na historii zbawienia. Można mówić o liturgii, pisze Autor, że jest ona oświeconą wiarą. *Lex orandi est lex credendi* — tzn., że wiara ma ściśle powiązania z modlitwą i na odwrót, modlitwa jest podstawą wiary.

Najciekawsze zagadnienie umieścił Autor w ostatniej praktycznej niemal części piątej, rozpatrującej relację liturgii wobec życia. Są tu omówione problemy duchowości i duszpasterstwa łącznie z bazą liturgii.

Spotkanie z Bogiem przybiera w liturgii kształt najbardziej intymny. Dokonuje się ono bowiem przez Chrystusa, którego Człowieczeństwo staje się pomostem bezpośrednim do Ojca. Stąd wniosek, że liturgia tworzy duszę i serce każdego dążenia do doskonałości. Problematyka omawiana przez Autora w tym rozdziale dotyczy zagadnienia jedności i wielości duchowości w Kościele, następnie pojęcia i ogólnej charakterystyki duchowości liturgicznej oraz stosunku liturgicznej duchowości do ascezy i mistyki. Duchowość liturgiczna w interpretacji Vagagginiego jest właściwie jednoznaczna z oficjalną duchowością Kościoła. To stwierdzenie nie jest przesadą. Tak samo wyraził się o duchowości liturgicznej Pius XII²¹.

¹⁹ J. Piński, *Die sakramentale Welt*, Freiburg 1938, H. Urs von Balthasar, *Liturgie cosmique*, Maxime le Confesseur, Aubier 1947.

²⁰ Card. A. Bea, *Valeur pastorale de la Parole de Dieu dans la liturgie*, Maison Dieu 47—48 (1956) 130—147.

²¹ Pius XII w liście do Mgr S. Rossi, *Liturgisches Jahrbuch* 3 (1953)

Duszpasterstwo i liturgia, to zagadnienie kształtujące się dopiero na naszych oczach. Właśnie to czego brakuje uczzonej twórczości o. O. Casela to potrzeba rozbudowania sformułowania kerygmatycznego, które przechodzi w praktyczne wnioski, już to homiletyczno-katechetyczne, już to duszpastersko-misyjne, wyrażone w administrowaniu sakramentów i paraliturgii.

Autor w swych wywodach wywodzi najpierw od definicji duszpasterstwa. Opiera ją na dawnym określeniu św. Grzegorza — *cura animarum* — prowadzenie ludu do Chrystusa i zaprawienie go do wytrwania przy nim. Jest dlatego duszpasterstwo ars artium. Związek duszpasterstwa z liturgią — jako związek z Chrystusem i konsekwentnie bazujący na jego metodzie gwarantuje autentyczność i doskonałość wykonywania tej sztuki.

Do środków liturgicznego duszpasterstwa Autor zalicza przede wszystkim katechezę liturgiczną, z udostępnieniem tłumaczonych mszałów i brewiarzy oraz kazanie. Kazanie jest głoszeniem Słowa Bożego społeczności wierzących, mającym na celu tak przygotować poszczególnych słuchaczy, by przyjęli jego treść i odpowiedzieli wymaganiom.

Funkcja wychowania wiary łączy również liturgię z katechezą — tak katechezą ściśle liturgiczną, jak katechezą *in sensu lato*, nauczaniem dzieci i młodzieży. Kwestia katechezy i adaptacji wiary dla najmniejszych jest nie tylko przedmiotem troski, ale i nieustannych prób. Autor zaleca w sposób szczególnie opracowany zespołowo w Niemczech *Katholischer Katechismus*²² — który daje wystarczającą orientację teoretyczną mającą być jednak dopełnioną przez nabożeństwa paraliturgiczne i różnorodne formy inicjacji do Ofiary Mszy św., zwłaszcza przez śpiew kościelny.

Wreszcie Autor dotyka, już tylko fragmentarycznie — poważnego problemu — zaangażowanie wiernych do Mszy św. według metod podanych w encyklice *Mediator Dei*, postulując wprowadzenie dwujęzycznego rytuału oraz szukanie nowych dróg czy reform, aby zachować we wszystkim umiarkowany realizm.

4. Poślowie krytyczne.

Nie ma najmniejszej wątpliwości co do wartości dzieła o. C. Vagaggini'ego. Wypowiedziały się już o nim najwyższe autorytety w tej dziedzinie (Jungmann, Loehrer, *Osservatore Romano*).

W czym leży zasługa Autora?

Przede wszystkim w tym, że jasno i mocno podkreśla jakie jest miejsce liturgii w życiu Kościoła. Jest ona ukoronowaniem jego całego życia, bo jest też życiem Kościoła. Widać to w syntezie, w której Autor umiejętnie powiązał teologiczną, trynitarną, chrystologiczną, eklezjologiczną i eschatologiczną strukturę, historyczną linią trwających dziejów zbawienia. Ukazał liturgię w czasie między Zesłaniem Ducha św. a paruzją, jako centrum kontaktów między Bogiem a człowiekiem, jako uprzywilejowane miejsce, gdzie Bóg i ludzkość spotykają się w Chrystusie, gdzie całe stworzenie dochodzi do współdziałania, gdzie cała historia, przeszłość, teraźniejszość i przyszłość nabiera sensu, gdzie wiara, Biblia, teologia, ascetyka,

323; Pius XII *Discours de SS Pie XII aux participants du premiere congrès international de pastorale liturgique*, MD 48 (1956) 329—345.

²² *Katholischer Katechismus*, Freiburg 1955. W Polsce ukazało się tłumaczenie tego katechizmu dokonane przez ks. St. Bizunia, *Katechizm Katolicki*, Katowice 1958.

²³ Vagaggini, dz. c. 452.

mistyka, jak też pastoralna i misyjna działalność Kościoła łączy się w harmonijną całość.

*Kto raz odkrył i zrozumiał — zakończmy z Autorem — że *Mysterium Christi* w najwyższym stopniu jest uobecnione w liturgii, ten natrafił na ślad wielkiej mocy życiodajnej.* Nie trzeba się więc dziwić, że dążenie do pogłębienia teologii, która jest podstawą duchowego i mistycznego życia, że ruch biblijny, pastoralne inspiracje, apostołskie i misyjne wysiłki — kierują się ostatnio ku liturgii. I przeciwne — można powiedzieć, że ruch odnowy liturgicznej przekształcony w życie liturgiczne jest niczym innym, jak dynamiką życia Chrystusowego i jego misyjnym posłannictwem²³.

Kraków

Ks. WACŁAW ŚWIERZAWSKI